БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 247 (8467)
ОКТЯБРИИН 18
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Эхэ орондоо ороохо таряа, мяха, һү, хүбэн, нооһо, лён, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр үгэе!

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудһаа

Аймагай хүдөө ажахын выставкэ

Октябрь һарын хоёрдохи хахадта республикын олонхи аймагуудта хүдөө ажахын выставкэ, түрүүшүүлэйнь аймагай зүблөөн болохо юм. Энэ хадаа Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе угтажа байһан баярай үдэрнүүдтэ болохонь гээшэ. Эндэ нэн түрүүн колхоз, МТС, совхозуудай, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэһэниинь тодорхойлон харуулагдаха, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр согсологдохо болоно. Тиимэһээ энэ шухала хэмжээ ябуулгануудые һайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхи гуримтайгаар үнгэргэбэл, колхоз, МТС, совхозуудай ажахые саашадань улам түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо хэрэгтэ нилээд туһа нэмэри хүргэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Ажалдаа ехэ амжалта туйладаг түрүү хүнүүд хаа хаанагүй, аймаг бүхэндэ яһала олон. Тэдэнэй ажалй онол аргые нягтаар шэнжэлжэ, бүридхэн согсолжо, выставкэ дээрэ олондо ойлгосотойгоор харуулха гээшэ партийна, советскэ организацинуудай, колхоз, МТС, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй арюун уялга мүн.

Кяхтын аймагай партийна, советскэ организацинууд, эндэхи МТС, колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэбхи үүсхэл гаргажа, һүүлэй хоёр жэлэй туршада аймагай хүдөө ажахын выставкын тусхай павильонуудые шулуугаар бариһан, зохидоор түхеэрһэн байха юм. Эндэ аймагай түрүүшүүл жэл бүри сугларжа, дүй дүршэлөө халан абалсадаг, туйлаһан амжалтануудаа элишэлэн харуулдаг заншалтай.

Гэбэшье, урда жэлнүүдтэ зарим аймагуудай выставкэнүүд, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөнүүд олон ушарта ёһо тэдыгээр, бэлэдхэл муутайгаар үнгэргэгдэжэ, тэндэ хабаадаһан хүнүүдтэ биратай туһаламжа хүргэгдэдэггүй байгаа. Выставкын боложо байха үедэ дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэхэ арга нүхэсэл түрүүшүүлдэ олгогдодоггүй, зүблөөншье яаралтайгаар болоод үнгэрдэг һэн.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа хараадаа абажа, энэ жэлэй выставкэдэ хаа хаанагүй һайнаар бэлдэхэ, тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ шухала. Тиигэбэшье, Зэдын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй болон бусад аймагуудаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон аали нобшоор, хангалтагүйгөөр ябажа байнхай. Зарим аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд «үлүү» хүдэлмэри гаргахагүй гэһэн буруу һанамжа баримталан, энэ жэлдэ выставкэ эмхидхэхэгүй, түрүүшүүлэй зүблөө үнгэргэлгөөр лэ хизаарлаха гэжэ оролдоно. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагта дүй дүршэл ехэтэй гахайшад, һаалишад, хонишод, таряа, овощь болон хүдөө ажахын бусад культурануудай баян ургаса абадаг түрүүшүүл олон. Теэд тэдэнтэй зэргэлжэ байгаад, байгаалиин нэгэ адли эрхэ байдалда хүдэлдэг аад, ехээр гээгдэжэ ябаһан ажахынууд, фермэ, гүүртэнүүд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Тарбагатайда бии. Тиибэ яабашье тарбагатайнхид мүнөө жэл выставкэ эмхидхэхэгүй, түрүүшүүлэй зүблөө татаад лэ үнгэрхэ һанаатай. Мүн иимэ һанаа баримталаашан бусад зарим аймагуудта ушарна. Республикын Хүдөө ажахын министерство эдэ бүгэдые мэдэжэ байбашье, «нюдэ балай, шэхэ дүлии» болоод, аймагуудта выставкэ болон зүблөөнүүдые ашагтай туһатайгаар үнгэргэхын түлөө юушье хэнэгүй.

Түрүү дүй дүршэл халан абалсаха, наукын туйлалтануудые олониитэдэ ойлгуулха зорилготой аймагуудай выставкэдэ иимэ барга бүдүүлигээр хандажа болохогүй. Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд выставкэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхажа, тэрэниие һайнаар үнгэргэхын түлөө яаралтай хэмжээ абаха уялгатай.

Эгээн түрүүн выставкэ нээгдэхэ газарые һайса түхеэрхэ, илангаяа адуу малай павильонуудые зохидоор эмхидхэхэ шухала. Һаяхан үнгэрһэн Курумканай аймагай выставкэ дээрэ арба гаран килограмм нооһо үгэдэг хусанууд, хоёр пүүдһээ дээшэ татадаг үбэлэй эртын хурьгад, аймаг дотор һая үсхэбэрилэгдэжэ эхилһэн халтар хара үнэгэн гэхэ мэтэ харуулагдаа. Эдэ бүгэдые харахадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд малай үүлтэрые һайжаруулхада, хурьгадые үбэл эртэ абахада ямар ехэ ашагтайб гэжэ ойлгожо абанаха юм.

Выставкын үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түрүүшүүлтэй уулзажа, тэдэнэй дүй дүршэлтэй һайса танилсаха ёһотой. Тиимын тула хонишод, һаалишад, тахяа шубуу харууһалагшад, механизаторнууд болон бусад шадаал һаа амяар амяраа сугларжа, ажал хүдэлмэри тухайгаа тодорхойгоор хөөрэлдэхэ, ажахыгаа хайшан гэжэ, ямар аргаар түргэнөөр хүгжөөхэ тухай хэлсэхэ зэргэтэй. Мүн выставкын үеэр түрүү ажахынуудта экскурсяар ошожо болохо байна.

Ажалай амжалта туйлахадаа ямар онол арга хэрэглэһэнээ, ямар оролдолго гаргаһанаа һайса бүридхэжэ, хүнүүдтэ ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэхэдэнь түрүүшүүлдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Түрүү дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ аймагуудта үнгэргэгдэхэ хүдөө ажахын выставкэнүүд угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Шэнэ амжалта туйлагдана

Улан-Удын оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үйлэдбэридөө шэнэ амжалта туйлажа байна. Манай оёдолшод анха түрүүн ажалай вахтада жагсажа эхилхэдээ, ноябриин 7 болотор жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 350 мянган түхэригэй хубсаһа оёхо гэһэн уялга абаа һэн.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тулада хүдэлмэришэн бүхэмнай оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилөө. Октябрь һарын 1 болотор фабрикамнай ерэхэ 1958 оной түсэбөөр 541,4 мянган түхэригэй хубсаһа оёжо, худалдаа наймаанай организацинуудта тушаагаа. Тиихэдэ сентябрь һарада ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлжэ, түсэбөө 229 процент хүрэтэр дүүргэһэн байнабди. Энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудта үйлэдбэрилһэн продукцияа нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл, миллион шахуу түхэригөөр ехэ болоһон байна.

Үйлэдбэри дээрэмнай иимэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн оёдолшон бүхэн бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлмэрилнэ. Теэд хүдэлмэриин сагай нэгэхэншье минутые дэмы үнгэргэхэгүйн тулада ехэхэн оролдолго гаргагданашье. Үнгэрһэн сентябрь һарада фабрикымнай түрүүшүүлэй тоо бүри ехээр олошороо. Урдань дунда зэргэхэн ябалсадаг Анна Харитонова, Лидия Астраханцева болон бусад мүнөө халаан бүхэнэйнгөө нормые хоёр дахин шахуу дүүргэдэг болоо.

Һүүлэй үедэ үйлэдбэриингөө технологиие һайжаруулгаар хэдэ хэдэн хэмжээ абаһан байнабди. Тэрэнэй ашаар халаан соо эхэнэрэй пальто оёлго 12-һоо 20 хэһэг хүрэтэр дээшэлээ. Тиихэдэ пальтогой оёдолой шанар нилээд һайжаруулагдаһан байна. Эдэ хэмжээнүүд фабрикымнай залуу мастер Зинаида Долгиновагай хүтэлбэри доро хэгдэһэн байна.

Хубсаһа олоороо оёгшодой цехын эсхэлгын үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар нэгэ пальтогой эсхэлгэһээ 9 сантиметр драп, эрэ хүнэй нэгэ самсын эсхэлгэһээ 7 сантиметр бүд арбилагдадаг болоо. Эдэ бүгэдэ продукциин өөрынь үные химдаруулха, олзо доход оруулха хэрэгтэ туһа нэмэри болоно ха юм.

Хубсаһанай бүд, электроэнерги, ажалай саг арьбалха талаар фабрикымнай комсомольско организациин гаргаһан үүсхэл һайшаан дэмжэгдээ. Энэ мүрысөөе шалгажа байха комсомольско постнууд байгуулагдаа. Мүнөө комсомолшууднай «хүн бүхэн нормоёо дүүргэхэ ёһотой» гэһэн зорилго табяад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Фабрикымнай үйлэдбэридэ иимэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, ажалай эмхидхэлэй талаар дутагдал бии байһаар. Зарим нэгэ хүнүүдэй ажалһаашье гээгдэхэ ушар үзэгдэнэ. Түрүү оёдолшодой ажалай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Эдэ дутагдалнуудаа түргээр усадхажа, Октябриингаа һайндэрые ажалай бүри ехэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэнэбди.

Е. Ширапов, фабрикын директор.

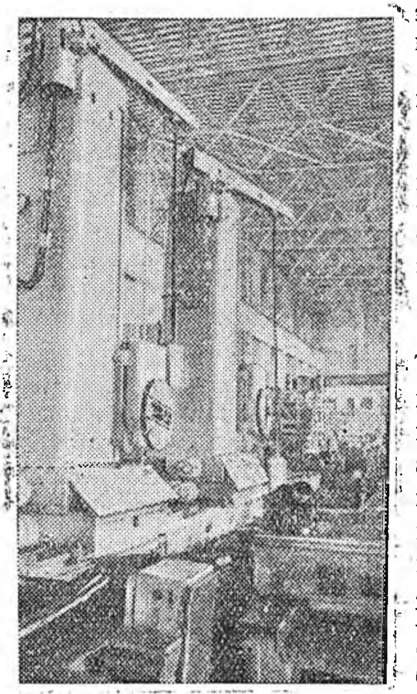

Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Любовь Дмитриевна Андреева мүнөө үнеэн бүриһөө 1530 литр һү һаагаад байна. 1957 оной дүүрэтэр үнеэн бүриһөө үшөө 500-гаад литр һү һааха уялга абаа.

А. Мантаевай фото.

Шэнэ станок бүтээгдэбэ

Ефремовэй нэрэмжэтэ «Тяжстанкогидропресс» гэжэ Новосибирскиин заводто Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Айхабтар томо табсан дээрэ һуулгагдаһан, түмэр харуулдадаг хоёр гонзогор станогуудһаа бүридэһэн юрэ бусын агрегат һаяхан энэ предприятида хабсаргагдаа. Энэ агрегадта нэгэшье барюул үгы юм. Станогой бүхы механизмуудые үлгэгдэмэл пультнуудһаа ябуулха аргатай. Энэнь саг ехээр алмажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ. Түмэр харуулдадаг энэ агрегат хүндэ машина бүтээлгын, Орджоникидзын нэрэмжэтэ Уралай заводто эльгээгдэхэ юм. 5 метр үргэн, 20 метр ута, 150-һаа үлүү тонно шэгнүүртэй томо түмэрые энэ агрегат болбосоруулха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түмэр харуулдадаг хоёр гонзогор станогуудһаа бүридэһэн агрегат Ефремовэй нэрэмжэтэ заводой хүндэ станогуудай цех соо бэлэн болоод байна. И. Ф. Кушнарев түрүүтэй слесарьнуудай түрүү бригада энэ агрегадые хабсаргаа.

ТАСС-эй фотохронико.

Худөөгэй ажалшадай бэлэг

Агуухэ Октябриин алдарта ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Иволгын МТС-эй зонын колхозууд ажалай горьтой амжалта туйлаа.

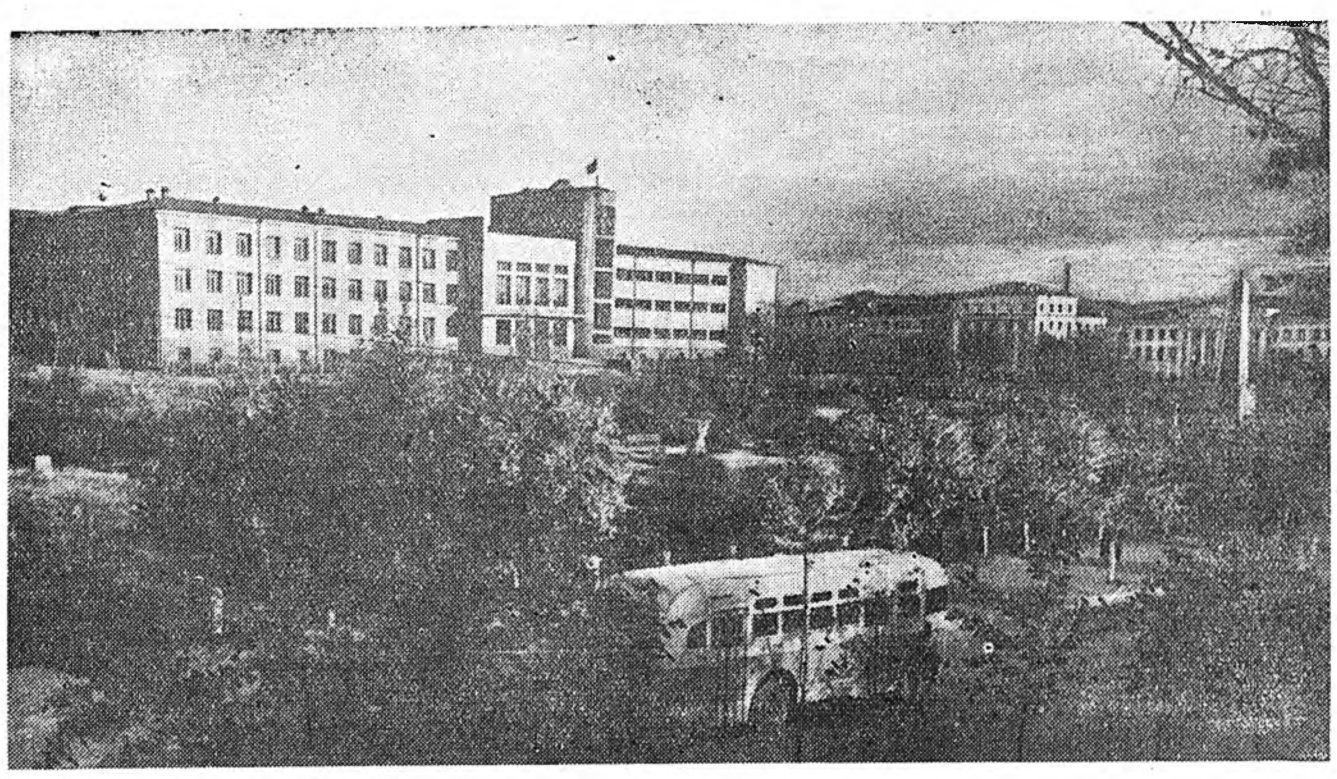
Энэ жэлэй 9 һарын туршада тэдэ колхозууд һү һааха түсэбөө 102,1 процент дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1293 литр һү һааба. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 383 литрээр ехэ болоно. Мүн нооһо хайшалха түсэбөө холо үлүүлһэн байха юм. Тиихэтэй хамта мяха, үндэгэ абалгаяа нилээд нэмээжэ шадаа.

Мал ажалайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар Иволгын МТС-эй зонын колхозууд гүрэндэ һү, мяха, нооһо тушааха даабаряа сүм дүүргээд, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ продукт гүрэндэ худалдаа.

Н. Романов.

Фотоаппарат баряад, Улан-Удэ город соогуур ябахада

Манай республикын түб хото

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Совэдуудэй байшангай дэргэдэхи сэсэрлиг.

И. Денисовэй фото.

ДЭЛХЭЙН БҮМБЭРСЭГЫЕ ТОЙРОН ДАБШАХА ТҮРҮҮШЫН ХЭМЭЛ ОДОН

Союзуудай байшангай колонно зал соо болоһон вечер

Советскэ наука болон техникын агуухэ туйлалта—бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха түрүүшын хэмэл одондо зорюулагдаһан вечер Москвада Союзуудай Байшангай колонно зал соо октябриин 16-да болоо. Эрдэм ухаанай элитэ мэдээжэ олон ажал-ябуулагшад вечертэ хабаадаа.

СССР-эй Наукануудай Академиин президент Несмеянов, академик Берг, СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондентнүүд Вернов, Обухов, профессор Кукаркин болон бусад үгэ хэлэжэ, бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшаха түрүүшын хэмэл одоной онсо ехэ удхашанартай байһые тодорхойлһон байна.

Хэмэл одые табиһан ушар саашадаа хүнэй ажабайдалда, мүн байгаалиин хүсэнүүдые эзэмдэн мэдэлдээ оруулха хэрэгтэ эрид ехэ хубилалта оруулха туйлалта мүн гэжэ эрдэмтэд тэмдэглэбэ.

—Октябриин 4-нэй үдэр шиидхэхы удхашанартай шата болон, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ ороо. Хэмэл одые табилга шэнэ үе саг—ондоо юртэмсэнүүдтэ аяншалга хэхэ үе саг нээһэн байна,—гэжэ академик Несмеянов хэлэбэ.

Мүнөө хэмэл одоной дабшажа ябаһан замынь, мүн энэ замайнь саашадаа хубилха ушар ерээдүй сагта юртэмсэнүүдэй хоорондо аяншалга хэхэдэ айхабтар хэрэгтэй мэдээнүүдые үгэхэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ. Эдэ бүгэдын ашаар элдэб түхеэрэлгээр түгэс хангагдаһан хэмэл одонуудые һаяын сагта замбуулин түби руу эльгээхэ арга боломжо олдоо.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшагша хэмэл одоной ябадал тухай

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон дабшагша хэмэл одон, мүн тэрэниие абажа гараһан ракетэ октябриин 17-ной 6 часта дэлхэйн бүмбэрсэгые 183 дахин тойроод, 8 миллион шахуу километр ябаад байна.

Октябриин 17-ной үглөөгүүр ракетэнь одоёо 14 шахуу минутаар гү, али 6700 километрээр түрүүлжэ ябаа. Октябриин 17-ной үдэшэлэн энэ ракетэ 17 минутаар гү, али 8 мянган километрээр одонһоо урда ябаха байна.

(ТАСС).

СССР-эй Оборонын министр маршал Г. К. Жуков Югославида айлшалһаар

БЕЛГРАД, октябриин 16. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Оборонын министр маршал Г. К. Жуков Югославида айлшалжа дүүргэхэеэ байна. Белградташье, Загребтэ, Люблянада, Опатида, Рческедэ, мүн бусад городуудта болон һуурин газарнуудта хаа хаанагүй СССР-эй Оборонын министрые хүн зон ехэ халуунаар угтаа. Маршал Г. К. Жуковай Югославида айлшалга Советскэ Союзай болон Югославиин арадуудай хани барисаанай улам бэхижэжэ байһыень харуулна гэжэ Югославиин хэблэл бэшэбэ.

Октябриин 16-да Югославида һүүлшынгөө үдэр байхадаа маршал Г. К. Жуков болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд авиационно частьда ошоһон, мүн Белградта байдаг Югославиин арадай армиин сэрэгэй музей хараһан байна. Эрхэ сүлөөгэй, социализмын түлөө Югославиин арадай баатарлигаар тэмсэһэн тухай материал энэ музейдэ суглуулагданхай. Хамтын дайсан болохо фашизмда эсэргүүсэн Советскэ армиин болон Югославиин арадай армиин хүсэеэ нэгэдүүлэн тулалдаһыень, Югославиие, мүн түб хото Белградыень сүлөөлхэ хэрэгтэ Советскэ сэрэгэй үзүүлһэн туһаламжыень музейн данса документнүүд элеэр харуулна.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тезисүүд бурят-монгол хэлэн дээрэ

КПСС-эй ЦК-гэй пропаганда ба агитациин таһагай болон КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын Институдай «Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо (1917—1957 он)» гэһэн тезисүүдые Бурят-Монголой номой хэблэл олон хэһэгтэйгээр бурят хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба.

КЯХТЫН МУЗЕЙДЭ

ДУРАСХААЛТА ГАЗАРНУУД ТУХАЙ БЮЛЛЕТЕНЬНҮҮД

Совет засагые тогтоохын түлөө тэмсэлэй дурасхаалта газарнууд ба тэмдэгүүд Кяхта городто олон юм. Тэдэнэй тоодо хүдэлмэришэн ба солдат депутадуудай түрүүшын Соведэй, мүн революционно комитедэй байһан байшан бии. Тиимэ дурасхаалта газарнуудтай хүн зонийе һайса танилсуулха зорилгоор Кяхтын музейн 11 листовко-бюллетень зурагуудтайгаар хэблэхэ гэжэ байна. Энээн соонь дурасхаалта газарнууд тухай тодорхойгоор бэшээтэй байха.

«1920 ондо ревкомой байһан байшан», «Политическэ хүдэлмэриингөө түлөө гэмнэгдэжэ, сагаан бандидуудта алуулһан 1600 хүнэй дурасхаалда зорюулагдаһан памятник» гэжэ түрүүшын бюллетень хэблэгдэн гаража, тараагдаба.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛШЭДТЭЙ УУЛЗАЛГА

Агуусхэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойн угтамжада зорюулан гражданская дайнда, Октябриин социалистическэ революциин байлдаануудта хабаадаһан хүнүүдтэй уулзалга эмхидхэнэ. Һүүлэй үедэ тиимэ зургаан уулзалга боложо, 1000 гаран колхозник, студентнэр, һурагшад Совет засагай түлөө тэмсэлшэдтэй хөөрэлдөө.

ГРАЖДАН ДАЙН ТУХАЙ ТАҺАГ

«Граждан дайн» гэһэн таһагтань харуулагдадаг зүйлнүүд ходо һэлгэгдэн шэнэдхэгдэжэ байдаг юм. Сентябриин хоёрдохи хахадта, октябриин тэнгһээ урагша энэ таһагта 30 гаран шэнэ зүйл табигдаа. Эндэ Соведүүдэй засагые тогтоохын түлөө байлдаануудта хабаадаһан хүнүүдэй фото-зурагууд, тэдэнэй хөөрөөнүүд бэшэгдэжэ, табигдана. Партизанууд К. И. Ульяновай, А. С. Андроновой барижа ябаһан юумэнүүд һаяхан энэ таһагта табигдаа.

ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

Москвадахи политехническэ музей Кяхтын музейдэ хадаглагдаха үнэтэ экспонадуудые үгэбэ. Тэдэнэйнь тоодо: түмэр вагоной, газар малтаха комбайнай хүдэлдэг македүүд, электрын хүсөөр хүдэлдэг үрэм, радиостанци болон бусад бии.

А. Китаев.

РЕИДОВЭ ШАЛГАЛТА

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шамдуулха

Мүнөө малай үбэлжэлгын газаа орожо ерээд байхада тэрээндэ бэлэдхэлгэ Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта ямараар ябуулагдажа байһые бидэ, газетын рейдовэ бригадада хабаадагшад шалгажа үзэбэбди. Тиихэдэмнай эндэхи колхозууд ниитынгээ малые дулаан, һаруул, уужам шэнэ байраар хангаха, хуушан байрануудаа һэльбэн заһаха хүдэлмэреэ нэгэ зэргэ ябуулнагүй. Тэрэниие эндэ харуулхада зохино.

ҺАЙШААЛТАЙ ЖЭШЭЭ

Боргойн сомоной «Эрдэм» колхоздо хүрэхэдэмнай, «үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгээр юу хээн хэгдэбэшье, дүүргээдшье орхиһон юумэмнай үгышэг байна» гэжэ правлениин түрүүлэгшэ Бата Лубсанович Мурхонов даруушагаар хөөрэжэ һууба. Дурсагдаһан колхоз жэлһээ жэлдэ шэнэ байрануудые барижа, ниитынгээ малые һайн байрануудаар хангадаг. Мүн тэрэнэй хуби заяа шиидхэгшэ хүнүүдтэ—малшадтаа яһала гэрнүүдые баридаг. Энэ хадаа Зэдын колхозуудта ехэ һайшаалтай жэшээ боложо үгэхэ ёһотой.

Эрдэмэйхид барилгануудые бүхөөр, гоё һайнаар хэнэ. Тиимээр баригдаһан байранууд нюдэндэ дулаанаар, үзэмжэ һайнтайгаар харагдадаг.

Колхозой центртэ һаалиин 120 үнеэдэй байха шулуун байра баригданхай. Тэндэ уһа бүлэжэ гаргаха худаг, дүүжэн харгы, кормозапарник тодхогдонхой. Энэ байра нёдондо үбэл дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаһан болобошье, тэрэнэй дутуу дунда зүйлнүүд энэ жэлдэ хүсэлдүүлэгдээ. Тиигэжэ эндэ тугалай шэнэ байра баригдажа, доторхи түхеэрэлгэнүүдынь бэлэн болгогдоо. Мүн хоёр таһалгатай байрын гэр ашаглалгада оруулагдаа.

Ереэнэй Үбэр гэжэ газарта ошоходомнай малай хуушан байрын дэргэдэ үнеэдэй шэнэ байрын торхо бодхоогдоод, тэрэ шэнэ жэл хүрэтэр дүүргэгдэхээр хараалагдажа, барилгынь хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Мүн тэндэ хоёр таһалгатай гэр баригдажа байнхай. Энээниие Октябриин һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ юм.

Жаргалантын гол. Тэрэ голдо үндэр ханатайгаар баригдаһан хонидой шэнэ байра үнеэдэй байра болгогдохоор бэлэдхэгдэжэ байба. Тэрэнэй дэргэдэ тугалай шэнэ байра баригданхай. Мүн уһа гаргаха насос тодхогдоо.

Колхозой центрһээ холо бэшэ хонидой нэгэ байра, хонишодой байха гэр баригдажа дүүргэгдэхэнь ойртоо.

Эдэ бүхы хүдэлмэринүүд дурсагдаһан колхозой гэшүүдэй мал ажал тухайгаа анхарал оролдолготойгоор хандаһаниие гэршэлнэ.

ЮУ ХҮЛЕЭНЭБ?

«Эрдэм» колхозтой адли эрхэ байдалтай байһан дурсагдагша МТС-эй харьяата зарим колхозууд барилгые удаанаар ябуулжа, үбэлжэлгын ерэхэдэ дээрээ ортожо байна. Энэ хадаа «Коммунизм», Дзержинскиин, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхоз 100 үнеэдэй байха 1 байра, хамта дээрээ 1500 хонидой 3 байра, 100 тугалай 2 байра, мүн 110 гахайн орохо байра бариха түсэбтэй аад, нэгыеншье барижа дүүргээгүй. Дзержинскиин, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэлдэ барилгын хүдэлмэри һулаар ябуулаа.

Ниитынгээ адуу малые, малшадые шэнэ гэр байрануудаар хангаха хүдэлмэри эдэ колхозуудта тоогдоногүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гадна, эндэхи бүхы колхозууд, тэрэ тоодо «Эрдэм» колхозшье малайнгаа хуушан байрануудые заһаха хүдэлмэри ёһотоор эхилээдүй. Ганса нэгэн фермэ, гүүртэнүүдээр малшад малайнгаа байрануудые шабаха, хушаха, хашаа хорёогоо бариха зэргын хүдэлмэри хэнэ. Гэбэшье, олохон отара, гүүртэнүүдтэ задагай зайдан байранууд хэгдэнэ. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозой нүхэр Цоктоевой даадаг комплексно бригадада «саг эртэ, хуряалгаа дүүргэхэ хэрэгтэй» гээд, малай байра заһаха хүдэлмэри хойшо татагдана. Үбэлжэлгэдэ бэлэн болоһон, тушаан абтахаар байра тон хомор.

Тэрэшэлэн малай үбэлэй байрануудта үбһэ тэжээл зөөгдэжэ эхилэгдээдүй байһаар. Мүнөө жэл үбһэн багаар абтаа гэжэ эндэхи зарим колхозойхид гомдоно. Тииһээ тиитэр солоомо, зелёнко яһала гараа, ногооноор, шэмэтэйгээр хадагдаа. Гэхын хажуугаар, тэрэниие суглуулха, сомохо хүдэлмэри олонхи колхозуудта эхилээдүй байха юм. Энэ хэрэгтэ Цагаан-Усанай МТС ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй.

ШУХАЛА ХЭРЭГ МАРТАГДАНА

Малшадые, илангаяа холын малшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалга үбэлжэлгын үедэ тон шухала асуудал мүн. Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта центрһээ холо һуудалтай гүүргэ, отаранууд олон. Тэндэ культбаза эмхидхэхэ тухай һэдэлгэ гаргагдаагүй. Малшад үбэлэйнгөө байрада буугаад, газетэ, журнал, кино, радио, шатар, даам, худалдаа наймаа, медицинскэ туһаламжа гээшые үзөөгүй, хуушан хэбээрээ байһан зандаа. Культбаза байгуулхаар түхеэрэгдэһэн нэгэшье байра колхоздо үгы. Энээн тухай колхозуудай партийна организацинууд, тэрэшэлэн партиин айкомой инструкторска группа ямаршье хэмжээ абанагүй.

Зарим малшад байра байдалай талаар муу эрхэ байдалда үбэлжэхэ баатай болоод байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Аюша Мункуев «зун болоходо дуһаалдаг, үбэл болоходо хүйтэн, арай гэжэ аһажа байһан гэртэ һууҥаб» гэжэ гомдоно. Олохон гүүртэ, отарануудта малшадай байра һайн гэшэгүй. Тэдэ гэрнүүдые дулаалха, сагаадаха саг тулаһан аад, юушье хэгдэнэгүй.

Саг хүлеэхэгүй. Газарай гэдхэндэ гадһа столбонуудаа зоожо, хашаа хоройгоо һэльбэхэ, дал байрануудаа хушаха, дулаалха, сэбэрлэхэ саг тулаа. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эдэ ехэ дутагдалнуудые дары усадхажа, энэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлхээр болоо гэжэ цагаан-усанайхидта һануулагдана.

«Бурят-Монголой үнэн», «Зэдын колхозник» газетэнүүдэй коллективнэ корреспондентнүүд: В. Жигжитов, Д. Цыремпилов, Н. Цыбенов.

Мүнөө жэлдэ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз Тохой гэжэ газарта һаалиин үнеэдэй шэнэ бууса түхеэржэ байна. Эндэ 100 үнеэнэй байха типовой һайн байра баригдажа байнхай. Энэ байра ноябрь һара гаратар ашаглалгада оруулагдаха юм. Хажуудань тугалай байра, тэжээл бүйлуулха цех, малшадай байха зохид һайн гэрнүүд баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эндэ баригдажа байһан үнеэдэй байра.

Д. Цыренжаповай фото.

ТАСС-эй БУРУУШААЛГА

Сиридэ, Латакиин ойрохоно Советскэ Союз далайн-сэрэгэй база байгуулхаяа байна гэһэн мэдээсэл «Улус» гэжэ Турциин газетэ, мүн Франциин Франс Пресс агентство октябриин 10-да толилоо. Йемендэ Сана городой шадар СССР сэрэгэй аэродром барижа эхилбэ гэһэн мэдээсэл Америкын Юнайтед Пресс агентство мүн лэ тэрэ үдэр т[...]гаа.

Эдэ бүхы мэдээсэлнүүдэй [...]ниинше үнэн бэшэ, харин хуу[...]дал хуурмаг, тиигээд Сири б[...] Йемен тушаа зарим хархис эт[...]дүүдэй ябуулдаг дайсан харша [...] хэрэгүүдые сагааруулха гэһэн [...]рилготой гэжэ мэдүүлхые ТАСС даалгагдаа.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлы[е] үргэнөөр харуулха

Үдэр ерэхэ бүри агуусхэ һайндэр—Октябриин революциин 40 жэлэй ой дүтэлжэ байна. Энэ ехэ һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө советскэ хүнүүд шармайн оролсонхой.

Зэдэ, Борьёо нютагай колхозниигууд мүн иимэл эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлжэ байна. КПСС-эй Зэдын айкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй орган **«Джидинский колхозник»** газетэшье энээн тухай бэшэнэ.

Зэдын аймагай колхозуудай ажахын гол һалбари мал ажал болоно. Тиимэһээ аймагай колхозууд, МТС-үүд, Боргойн совхоз хүдөө ажахын бусад хүдэлмэритэй зэргэшүүлэн, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэхэ уялгатай байгаа. Мүн аймагайшье газетэ энэ шухала асуудалые үргэнөөр харуулха ёһотой. Энэ үүргэеэ газетэ ямараар дүүргэнэб гэжэ хараябди.

«Джидинский колхозник» газетэ энэ асуудал харуулаагүй гэхын аргагүй. Август, сентябрь һарануудта яһала олон статьянууд, бэшэгүүд газетын хуудаһанда толилогдоо. Эдээн соонь малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай хэлэгдэнэ. Мүнөө жэлдэ аймагай олон колхозууд үбһэ, силос гэхэ мэтын тэжээл нёдондонойхиһоо багаар бэлдээ гэжэ газетын хуудаһануудһаа мэдэнэбди. Энээн тухай газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Аймагай колхозууд үбһэ бэлдэхэ түсэбөө 52,2 процент, силос дараха түсэбөө 35 процент дүүргээ...»

Силос дараха даалгабариингаа хахадһаа багые дүүргээ гээд сентябриин 27-ной номерой түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ. Мүн октябриин 4-нэй газетэдэ нүхэр Чагдуровай статья соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

...«Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд энэ жэлдэ 6800 центнер үбһэ бэлэдхэхэ байһан аад, оройдоол 2200 центнер бэлэдхээд байна. Мүн 2000 тонно силос дарагдаа. Энэ хадаа ниитын малда хэрэгтэй тэжээлэй хахадыншье болоногүй. Иимэ байдалые мэдэжэ байгаад колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие зогсоожорхиһон байха юм...»

Мүнөө жэлдэ Зэдын колхозууд үбһэ тэжээл багаар бэлдэһэн аад, тэрэнээ хүсэлдүүлхэ хэмжээ абанагүй гэжэ энээн дээрэһээ харагдана. Теэд газетэ илангаяа һүүлэй үедэ али али тээһээнь һайса хаража үзөөд, үнэхөөрөө һайн, туһа боломоор шүүмжэлхы статьянуудые гаргаагүй, харин эндэ тэндэ муу байна гэһэн баримтануудтай халирхай бэшэгүүдые толилһон байна. Жэшээнь, сентябриин 18-да нүхэр Будаевай бэшэг газетэдэ хэблэгдээ. Энээн соонь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо барилга муугаар ябуулагдана гэһэн хооһон баримтаһаа б[...] юумэн үгы. Хэнэй зэмээр и[...] юумэн болооб, барилгые яг[...] түргэдхэхэб гэжэ энэ бэшэг соо [...]тагүй хэлэлсэхэ байгаа.

Зэдын аймагай колхозууд ав[...]тын хоёрдохи хахадһаа таряа ха[...]жа эхилһэн байгаа. Олон кол[...]зуудайнь таряан яһала һайна[...]шье ургаа юм. Теэд үбһэ баг[...] хадаа колхозууд болон МТС-[...] тарянайнгаа солоомо жэншэд[...]гөөр хуряажа абаха байгаа ха[...] Энээн тухай аймагай газетэ [...]нуулха ёһотой байгаа. Теэд энэ [...] соо солоомо суглуулха, һүрилхэ[...]хай газетын мүртэй юумэ бэш[...]гүйнь ехэ гэмшэлтэй. Мүнөө жэ[...] тарянай солоомоной ехэнхинь [...]хэ, зелёнко шэнги, шэмэ ех[...] байна. Тиимэһээ аймагай газетэ[...] асуудалые зелёнко хуряалга[...] хамта онсолон табиха байгаа.

Малай байрануудые үбэлдэ б[...]дэхэ гээшэ айхабтар шухала ас[...]дал мүн. Энээн тушаа газетэ я[...]ла бэшэнэ. Тэрээн дээрэһээ мэд[...]дэ зарим колхозуудынь малай б[...]рын барилга, хуушануудынь за[...] барилха хүдэлмэри хангалтагүй[...] ябуулжа байна. Теэд энэ асуу[...]лаар гараһан шүүмжэлхы стат[...]нуудаар хэмжээн абтанагүй ха[...]жэ һанахаар байна. Юундэб гэх[...] нэгэдэхеэр, газетэдэ толилһо[...] һүүлээр ямар хэмжээ абтаһан [...]хайнь газетэ огто бэшэдэггүй б[...]на. Хоёрдохёор, нэгэ хэлэһэн [...]тагдал тухай газетэ хэды да[...] бэшэнэ. Жэшээнь, Дэрэстэйн «Ко[...]мунизм» колхозой үбэлжэлг[...] муугаар бэлдэжэ байһан тухай г[...]зетэдэ хоёр дахин тусгаар бэшэг[...]һэн байна. Теэд эндэ хэлэгдэһэн [...]тагдалнууд усадхагдангүй байһаа[...] Тиимэһээ аймагай газетын редак[...] толилогдоһон шүүмжэлэлээр х[...]жээ абхуулхын түлөө оролдохо ё[...]той.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл[...] сентябриин 22-то газетэдэ тусга[...] хуудаһан гараһан байна. Энээн с[...] малые намар таргалуулха ту[...] хэлэгдэнэ. Энэнь һайшаалтай, са[...]шадаашье иигэжэ байгаа һаа[...] һайн һэн. Энээнэй дутагдал[...] юуб гэхэдэ, энэ хуудаһан булта[...] редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй ст[...]тьянуудаар дүүргэгдэһэн байна.

Юрэнхыдөө, «Джидинский ко[...]хозник» газетын редакци мал[...] үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые тусха[...] гаршагтайгаар харуулнагүй, хар[...] эндэ тэндэл бэшэгүүдые толил[...] Гадна, газетын хуудаһануудта р[...]дакциин хүдэлмэрилэгшэдэй ст[...]тьянууд дан олон. Зарим хүдэл[...]рилэгшэдынь, жэшээнь, Жигжит[...] нэгэ номерто хоёр статья толил[...] заншалтай. Редакциин хүдэлмэр[...]лэгшэ түбхын түрүүн хүдөө бэш[...]шэдтэй холбоо барисаагаа һайж[...]руулха уялгатай ха юм.

РКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой түрүүшын харюусалгата секретарь

Большевик партиин шиидхэбэреэр 1923 ондо Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика байгуулагдаһан юм. Мүн лэ энэ жэлдэ В. И. Трубочеев РКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой түрүүшын харюусалгата секретаряар һунгагдаһан байна.

Василий Ильич Трубочеев Эрхүүгэй губерниин Балаганска уездын Нельхайн волостиин Хүндэлэн гэжэ тосхондо таряашанай бүлэдэ 1895 ондо түрэбэ. Жэл хахадтай болоод байхадань эсэгэнь гээгдэжэ, яһала һайн байһан ажахынь саашадаа улам муудан доройтожо эхилээ һэн. Тэрэ үедөө үзэг бэшэгтэй, түрүү хүн гэжэ тоологдодог байһан эхэнь хүбүүгээ эрдэмтэй болгохо гэжэ шадалаараа оролдодог байба. Тиигэжэ тэрэнэйнгээ зургаа наһа хүрэхэдэнь, нютагтаа һаяхан нээгдэһэн церковно-приходско һургуулида оруулһан юм. Хүбүүн һургуулияа дүрбэн жэл болоод дүүргэбэ. Тиигээд жэл үнгэрһэн хойно, 1907 ондо Духовно училищада орохын тулада энэ залуу хүбүүн Эрхүү эльгээгдэнэ.

Тэрэ балар сагта хаанта Россиин бусад үндэһэ яһатандал адли бурядуудшье «буса түрэлтэд» гэжэ тоологдодог байһан, тиимэһээ һургуули һударта тон үсөөнөөр оруулагдадаг байгаа. Гэбэшье, хаанта засаг бурядуудые ород болгохо гэһэн политика ябуулдаг, тэдэниие христиан шажанда оруулха гэжэ эрмэлзэдэг байгаа. Энэ политикаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада «буса түрэлтэнэй» дундаһаа тусхай хүнүүдые бэлэдхэхэ ёһотой байба. Тиимэһээ өөрынгөө идхалга номнол ябуулха хүнүүдые бурят зоной дундаһаа бэлэдхэхэ зорилгоор үнэн алдартын шажанта санаартан приходско һургуулинуудые, духовно училищинуудые болон семинаринуудые байгуулдаг, һурагшадтаа тусхай стипенди үгэдэг байгаа. Тиин Василий Ильичтэ эхин түрүүн хэрээһэ зүүлгэжэ, ородой шажанда оруулаад, һүүлээрнь тэрэниие «Нангин синод» гэдэгэй стипенди абаха болгуулһан байна.

Энэ училищи аймшагтай хатуу журамтай байба. Багаханшье зэмхээ һаань, хүүгэдые ханын хажууда зогсоодог, обедгүйгөөр байлгадаг ба бусад янзаар хэһээдэг һэн. Һурагшадай хара хүсэ ехэтэйнь лэ бэшэдтээ дээрэлхэн ноёрходог байһан юм. Училищиин һурагшадые тиимэ ехэ эрдэм ухаанда һургадаггүй байгаа. Грек, латин хэлэ үзэхэ, шажан мүргэлэй номуудые сээжэлдэхэ гэжэ һурагшад бүхы сагаа гаргадаг һэн. Гэбэшье, Василий һонор хурса, һонюушархуу хүбүүн байжа, училищида һуража байхадаа Пушкинай, Лермонтовэй, Гоголиин зохёолнуудые уншажархиһан байна. Училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 1911 ондо тэрэ духовно семинарида ороно.

Училищидань орходоо семинаридань журамынь ондоо байба. Семинаристнууд номоо үзэжэ дүүргэхэдээ, сүлөө сагаа өөһэдынгөө дураар үнгэргэхэ, танилнуудтаа, вечернүүдтэ, суглаануудта ошохо эрхэтэй байһан юм. Тиигээд яһала олон номтой библиотекэ эндэнь бии байгаа. Арга хургаа олоод, Чернышевскиин, Писаревэй зохёолнуудые эндэнь оложо уншахаар байба. Түрүүшын хоёр класста һуража байха үедөө Василий Ильич ородой классигуудай уран һайхан зохёолнуудые бултыень уншаһан юм.

Хэдэн семинаристнууд, мүн гимназистнууд гол түлэб Н. И. Парняковой (1919 ондо Колчак тэрэниие буудажа алаһан) үүсхэлээр һурагшадай социал-демократическа кружок 1912 ондо байгуулба. Тус кружок Эрхүүгэй социал-демократуудай группатай холбоотой байгаа. Василий Ильич энэ кружогой гэшүүн болобо. Социализмын түүхээр, мүн тэрэ үеын байдал тухай, Россида хүдэлмэришэдэй хэблэлэй ямар байһан тухай лекцинүүд кружогто уншагдадаг һэн. «Манай хүдэлмэри» гэһэн журнал кружогойхид нюусаар гаргадаг байба.

1915 ондо В. И. Трубочеев семинария дүүргэжэ, багшалхаяа Нижнеудинск гарана. Һүүлээрнь эхэнь ехээр үбдэжэ, тэрэ түрэл тосхондоо бусаад гэртээ байба. Тиигээд 1916 оной намарһаа хойшо багшынгаа хүдэлмэри үргэлжэлүүлбэ. Тииһээр байтарынь февральска буржуазна революци болобо. В. И. Трубочеев большевигүүдэй талада татагасангүйгөөр орожо, хүн зоной түлөөлэгшэ, багша байһан туладаа митингнүүдтэ, суглаануудта, съезднүүдтэ үгэ хэлэжэ, Сагзуурын правительствын буржуазна удха шэнжыень элирүүлэн харуулдаг байһан юм. 1918 оной январьда тэрэ Эрхүү ерэжэ, удангүй Сибириин Соведүүдэй ЦИК-эй инструктораар хүдэлдэг болоод, апрель һарада Эрхүүгэй партийна организациин бурят коммунистнуудай группада ороно.

Мүн лэ энэ оной майда В. И. Трубочеев Нижнеудинск фронт эльгээгдэбэ. Чегүүдэй, мүн сагаантанай добтолжо ороһон дээрэһээ энэ фронт бии болоһон байна. Тиимэһээ В. И. Трубочеев фронт шадарай хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зорилготойгоор тиишэ эльгээгдэбэ.

1918 ондо Сибирьтэ Совет засагай унаһанай һүүлээр колчагайхидай добтолжо байха үедэ нүхэр Трубочеев нюусаар Эрхүүдэ, һүүлээрнь хүдөө нютагта байһан юм. 1919 оной тэнгһээ эхилэн, нютагай большевигүүдтэй хамта Эрхүүгэй болон Черемховын подпольно организацинуудай хүтэлбэри доро В. И. Трубочеев бурят зоной дунда политическэ хүдэлмэри нюусаар ябуулна. Мүн энэ үедэ Ангарай аймагай Нельхай гэжэ тосхондо В. И. Трубочеев партийна эхин эмхи болон Кондойдо партийна группа байгуулна. Энэ группань Черемховын подпольно большевистскэ организацида ородог байгаа. Нүхэр Трубочеев колчагтанай хархисуудые үгы хэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм.

Улаан Армиин хүсэтэ ехээр добтолходонь Колчагай сэрэг улам зүүн тээшээ түрюулжэл ябаба. Партизанууд үргэн ехэ тэмсэл эхилбэ. Хуушанайхяар 1919 оной декабриин эсэстэ аймагай центр Нүхэдтэ Нельхайн эхин эмхиин хүтэлбэри доро Революционно Комитет байгуулагдаба. Удангүй В. И. Трубочеев энэ Комитедэй түрүүлэгшэнь болоо һэн. 1920 оной апрельдэ тэрэ Эрхүүдэ болоһон ревкомуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөндэ хабаадана. Эгээн энэ үедэ Эрхүүгэй Губкомой дэргэдэхи коммунистнуудай бурядуудай секциин суглаан боложо, В. И. Трубочеев секциин Бюрогой гэшүүнээр һунгагдаба. Забайкалиин бурят зоной дунда хүдэлмэри ябуулхын тулада тэрэ РКП(б)-гэй ЦК-гэй Дальбюрогой инструктор боложо, Алас Дурна Зүгэй Республика эльгээгдэһэн байна.

Сентябрьда нүхэр Трубочеев һөөргөө Эрхүүгээ бусаад бурядуудай секциин суглаан дээрэ секциин Бюрогой гэшүүнээр, мүн секретаряарнь һунгагдажа, 1922 оной ноябрь болотор хүдэлнэ. Һүүлээрнь һаяхан тогтоод байһан Бурят-Монголой автономно областьдо партийна хүдэлмэри хэхыень тэрэниие эльгээхэ гэжэ ЦК-гэй Сиббюро шиидхэһэн юм. Эндэ ерээд байхадаа областной партийна конференци дээрэ нүхэр Трубочеев РКП(б)-гэй Буробкомой түрүүшын секретаряар һунгагдаа һэн. Хожомынь 1923 ондо Бурят-Монголой АССР-эй байгуулагдахада, тэрэ дахин РКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаад, 1925 он болотор хүдэлһэн байна.

Ленинскэ национальна политикые бодото дээрэнь бэелүүлэн тогтоод байһан Бурят-Монголой АССР-[...] гүрэнэй органуудые байгуулан б[...]хижүүлхэ, республикын арад[...] ажахые һэргээн хүгжөөхэ, бур[...] зоной дундаһаа мэргэжэлтэдые, х[...]тэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлэн б[...] болгохо хэрэгтэ тэрэ эдэбхитэйгээ[...] хабаадалсаһан байна. Залуушаһаа дүй дүршэлтэй болоһон пар[...]тийна хүдэлмэрилэгшэ Василий Ильич Трубочеев республикынга[...] арад зоной, коммунистнуудай дунд[...] ехэ хүндэтэй болоһон байна.

1925—1927 онуудта В. И. Трубочеев Москвада Улаан профессуры[...] институдта һураа һэн. Һүүлээрн[...] 1928 ондо һургуулиһаа дуудагдаж[...] Монголдо байха СССР-эй по[...]предствын секретарь болгожо эль[...]гээгдэбэ. 1929—1930 онуудта у[...]дань һуража байһан институдта[...] дахин орожо, тэрэнээ дүүргээ[...] 1931—1932 онуудта Зүүн зүг[...] ажалшадай Коммунистическэ Уни[...]верситедэй аспирантурын хүтэлб[...]рилэгшэ болоһон юм. 1933—193[...] онуудай туршада В. И. Трубочеев КПСС-эй ЦК-гэй аппарадта, ЦК-гэ[...] орготделэй инструктораар хүдэлһ[...] байна. Тиигээд 1934 онһоо хойш[...] наһа бараатараа (1938 он) СССР-[...] мал ажалай совхозуудай хүдэлмэ[...]ришэдэй Союзай ЦК-гэй түрүүлэ[...]шээр хүдэлөө һэн.

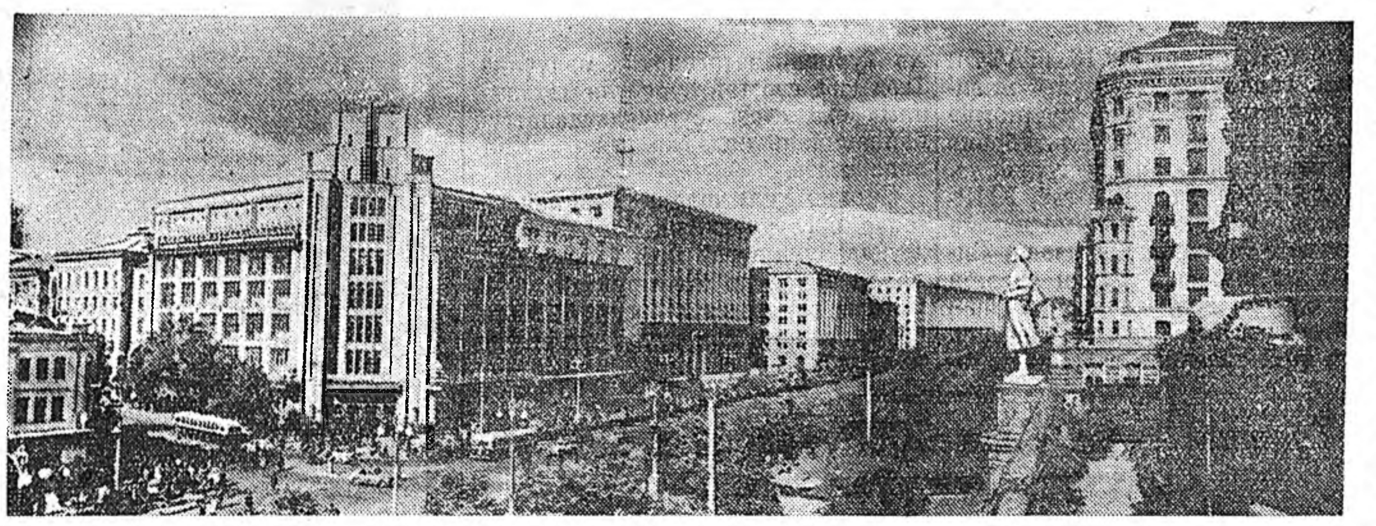
Иигэжэ тосхоной юрын бурят багша байһан Василий Ильич Трубочеев союзна удхашанартай, дээд тушаалтай хүдэлмэрилэгшэ болотороо ургаад, манай республикын һаяхан тогтожо байхадань айхабтар ехэ хүдэлмэри хэһэн хүн байха юм.

Н. МИРОНОВ, КПСС-[...] обкомой партийна архивые даагш[...]

★ *СССР-эй ахадуу арадуудай агууехэ булэ соо* ★

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УКРАИНА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Киев. Городой гол үйлсэ. Крещатик харуулагдана.

…Украинын арад ажахы бо… культураяа хүгжөөлгын …ашаар ехэ амжалта туйлажа, …Агуухэ Октябриин 40 жэлэй …е угтахаяа байна. Украина …Советскэ засагай жэлнүүдтэ …индустриальна түрүү республика болоо.

Коммунистическэ партиин …эн мэргэн хүтэлбэриин …ашаар, Советскэ Союзай бүхы …арадуудай, тэрэ тоодо агуухэ …род арадай зүгһөө ахадүүгэй …алламжа абаһанай ашаар …украин арад иимэ ехэ амжалта туйлаһан байна. «Агуухэ ород арадай, ук…ин арадай пролетарнарай …тэй зэтэйгээр ажаллаад бай…а һаань Украина эрхэ сүлөө…эй байха байна, иимэ нэгэ…лэй үгы байгаа һаа, Украи…а амгалан оршожо шадаха…үй юм» гэһэн агуухэ Лени…эй үгые Украинын ажалшад …одоо һанажа ябадаг.

Украин арад СССР-эй ара…удай ахадүүгэй булэ дотор …ерынгөө гүрэниие байгуулаа, …усэ ехэтэй хүндэ промышлен…остьтай, механизированнэ хү…өө ажахытай болоо. Промыш…енностиин, хүдөө ажахын …урдан түргэнөөр хүгжэһэ…эйнь ашаар ажалшадай ажа…а һайн байдалынь улам дээ…шэлнэ, культурань һалбаран …бадарна.

Советскэ табанжэлнүүдэй …ршада Украинада трактор …бүтээлгын, станок бүтээлгын, самолёт бүтээлгын, прибор бүтээлгын промышленность байгуулагдаа, мүн тэрэшэлэн химическэ, энергетическэ машинанууд бүтээгдэдэг болоо. Республикын промышленностиин 1956 ондо бүтээн гар…гаһан бүхы продукцинь 1913 онойхидо орходоо 18 дахин ехэ байгаа. Украина мүнөө үедэ Англида орходоо нилээд ехэ шэрэм хайлуулна, Франци…да орходоо 2,3 дахин ехэ нүүрһэ малтан абана.

Республикада машина бүтээлгын промышленность хурдан түргэнөөр хүгжөө. Краматорско туйлай томо завод, Октябриин Революциин нэрэмжэтэ Ворошиловградай завод, Харьков городой, Днепр шадархи томо томо заводууд орёо оньһон машинануудые бүтээн гаргана. Эдэ машинануудынь Советскэ Союзай олохон предприятинуудта хүдэлнэ.

Киев городой промышленна предприятинууд далайн траулернуудые, гол мүрэнэй пароходуудые, башенна крануудые, газар малтадаг машинануудые, станок-автомадуудые, хүнгэн эдеэ хоолой, полиграфическа промышленностьда хэрэглэгдэхэ машинануудые, орёо нарин приборнуудые бүтээн гаргадаг байна.

Океанда ябадаг корабльнууд, алхалдаг экскаваторнууд, автоматическа прокатна станууд, тракторнууд, хүндэ ашаа тээдэг машинанууд, металл отолдог шэнэ түхэлэй станогууд, автобусууд, гидравлическа турбинанууд, кузнечно-прессовэ машинанууд, ороohо тарян, кукуруза, силос хуряадаг комбайнууд Украинада жэл ерэхэ бүри олоор бүтээгдэнэ.

Днепр мүрэн дээрэ хэдэ хэдэн гидроэлектростанцинуудай, Донбасста, Днепр шадар, Львовско, мүн бусадшье областьнуудта хүсэ ехэтэй тепловой станцинуудай баригдажа байһантай дашарамдуулагдан республикада электроэнерги бүри ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоод байна. Бүхы хаанта Россин гаргадаг электроэнергидэ орходоо 18 дахин ехэ энерги мүнөө Украина гаргана.

Хүндэ индустриин хурдан түргэнөөр хүгжэһэнэй ашаар арадай ажахын бусадшье һалбаринууд түргөөр хүгжэнэ.

Украинада мүнөө үедэ 35 мянга шахуу промышленна предприятинууд ажаллана. Арадай ажахыда 9 миллион 100 мянган хүдэлмэришэд болон албахаагшад ажаллана. Энэнь 1928 онойхидо орходоо 5 дахин олон болоно.

Гүрэнэй, мүн тэрэшэлэн ажалшадай зөөреэр гэр байранууд туйлай олоор баригдажа байна. Республикада һаяын жэлнүүдтэ 50,9 миллион квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха юм. Эдэ байранууд Полтава городтол адлирхуу 50 городуудай гэр байрын талмайтай тэн байха.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илан мандаһанай ашаар республикын хүдөө ажахы туйлай түргөөр хүгжэжэ эхилээ. Мүнөө үедэ гансахан Украинада 221 мянган трактор (15 хүсэтэйдэ оруулхада), 53 мянган таряанай комбайн, 102 мянган автомобиль, мүн бусадшье машинанууд ажаллана.

Таряалангай талмай нилээд һайнаар элдүүрилэгдэдэг болоо. Ороohо таряа, илангаяа кукуруза, тэрэшэлэн сахарна свёкло, лён, наран сэсэг, конопле, мүн техническэ бусадшье культуранууд нилээд ехээр абтадаг болоhон байна.

Эбэртэ бодо малай, гахайн, хонидой тоо толгой олошоржо байна.

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн зорилго Коммунистическэ партихүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табяа. Энэ зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула Украинын колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэришэд бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна. Гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ тушааха, худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

Украин арад культура, наука, искусство болон литератураяа хүгжөөлгөөр ехэ амжалта туйлаа. Республикын долоон жэлэй һургуулинуудта 1914—1915 оной һуралсалай жэлэйхидэ орходоо 36 дахин олон үхибүүд, дунда һургуулинуудта 17 дахин олон үхибүүд һуралсана. 1957 ондо 10-дахи классуудые 290 мянга гаран хүбүүд басагад дүүргэжэ гараа.

Республикада 700 гаран техникумүүд, мүн бусадшье тусхай дунда, дээдэ һургуулинууд байгуулагдаа. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ һургуулинуудта 1 миллион гаран мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэжэ гараа.

Советскэ Украинын ажалшад Коммунистическэ партияа нягтаар тойрон Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойдо бэлдэхэ зуураа, өөрынгөө Агуухэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, орон доторoo коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа байна.

А. М. Барановский,
Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Советэй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо.

Герой-город

Севастополь!
Эхэ оронойм
Хара далайдахи
хэрэм,
Суурханаш дэлхэй дээр.
Габьяагайш урда
һүгэдэнэм.
Талмай үйлсөөрш,
сэсэрлиг паркаарш зайхадаа
Танилсажа этигээб —
хэды һүртэй,
хэды һайхамши даа!
Хабтайна далай
үглөөнэй наран дор
миралтан.
Хойто тохойһоо
корабльнууд гарана
зэлэ татан.
Түүхэтэ бульвар.
Тэндэ
Матросуудай клубай одон.
Тэрээн дээгүүр сайбайна
Панорамын
түхэреэн ордон.
Малахов курган.
Графска пристань
тохойн эрьедэ.
Мартагдашагүй сагуудые
һануулжа байгаа
эдэ бүгэдэ.
Олон
зуунжэлэй
хуудаһан урдам
ирагдаад,
Утаан, гал сооһоо
хүреэлэгдэнхэй город харагдаа.
Эрэлхэг баатарнууд—
жиирэй матрос,
солдадууд,
Эршэтэ тэмсэлыень хүтэлһэн
офицер,
адмиралнууд.
Байдалайнгаа
хэды хүндэш һаа,
урма зоригоо хухараагүй,
Барас мэтээр
дайсадтаяа тэмсээд,
алхамшье сухаряагүй.
Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ
баатаршалга
үринэрынь дабтаа.
Үнгэрһэн дайнда
эрид сохисоор
фашистнуудые угтаа.
Сэдьхэлээрээ нэгэдэн,
хүсэдөөр этигэнхэй
илалтадаа,
Хоёр зуун
табяад үдэр соо
тулалдаа.
Тиигэжэ ороноо
хэтэ мүнхэдөө
алдаршуулаа,
Тэрэнэй буу зэбсэгэй
илагдашагүй байһые
харуулаа.
Эндэхи газар
хамгаалагшадай
шуһаар
сүршэгдэнхэй.
Гайхамшагта хэрэгүүдынь
түүхэдэ
алтаар бэшэгдэнхэй.
Севастополь!
Эхэ оронойм
Хара далайдахи
хэрэм,
Суурханаш дэлхэй дээр.
Габьяагайш урда
һүгэдэнэм.
Жаргалта арадайнгаа
амгалан байдалые сахин
Жагсанаш мүнөөдэр
хододоо хёрхо,
һэргэлэн!
Севастополь.

1957он, сентябрь.

А. БАДАЕВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Каховско гидроузелай хаалта. Каховско ГЭС 1 миллиард үлүүтэй киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргаа. 2. Львовско областиин Куликовско районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишад Е. Гриныk, Г. Кукиль, Ф. Матросова, Е. Романовская, Е. Недовиз, М. Муць 8 һарын турша соо үнеэн бүриһөө 2450 килограмм һү һаагаа.

ТАСС-эй фотохронико.

КОЛХОЗ БҮХЭНДЭ—ӨӨРЫН ҮРЭҺЭН

Үрэһэеэ хүсэд хаагаабди

Колхознай мүнөө жэлэй ургасые хаһа соонь, шанар һайнтайгаар хуряажа абаа. Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнуудтай хамта хүдэлмэрилжэ, бүхы ороohото культурануудай хуряалгые байгша оной октябриин 10-да дүүргээбди. Тиигэжэ 1730 гектар тариан хуряагдаа. Тэрэнэй 1300 гектарынь амяарлан хуряагдажа абтаа юм.

Энэ жэлдэ яһала һайн таряа ургуулаабди. Тэрэнэй ургаса шэнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар гээлтэгүйгөөр хуряагдаа. 800 гектарта таригдаһан шэниисын гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер тариан абтаба. Тиихэдэ ячмень, хара таряанай гектар бүриһөө 10 центнер хүрэтэр ургаса абтаа һэн.

Иван Иванович Елисеевэй даадаг комплексно бригадынхид илангаяа һайн ургаса хуряагаа. Тэндэ гектар бүриһөө 14 центнер хүрэтэр тариан сохигдоһон байна.

Таряа суглуулан сохижо эхилхэтээ сасуу гүрэндэ таряа тушаалгые үргэлжэлүүлһэн байнабди. Сентябриин 30-да уялгаяа дүүргээд, түсэбһөө гадуур 1700 центнер таряа гүрэндэ худалдаабди. Энэ хадаа Октябриин Агуухэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулһан манай бэлэг болоно.

Мүнөө колхозоймнай гэшүүд ерэхэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхэ 4163 центнер үрэһэнэй таряа хаагаад, тэрэниие сэбэрлэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлжэ байна. Колхозой хоёр тоог дээрэ 15—15 хүн хүдэлнэ. Үрэһэнэй таряа сэбэрлэлгые ноябриин 1 хүрэтэр дүүргэхэ зорилготойбди. Тэрэшэлэн хартаабхын үрэһэн сүм хаагдаа.

Үрэһэнэй болон бусад фондонуудые хаажа дүүргэһэнэй эсэстэ манай колхоз гэшүүдэйнгээ ажалта үдэртэ 2 килограмм таряа хубаахаар багсаана. Мүнөө ажалта үдэр бүхэндэ 500 грамм тариан авансаар колхознигуудта үгтэбэ. Артелиин ажал хүдэлмэри дээрэ шалгарһан эрхим колхознигууд горьтой таряа абаа.

Өөрын үрэһөөр хангагдаһан манай колхоз 1958 оной хабарай тарилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтахын тула эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана.

С. Таракановский, Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

1600 центнер үрэһэн сэбэрлэгдээ

Зэдын аймагай Боргойн сомоной «Эрдэм» колхозой Н. Доржиев, Д. Дабаев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг тариан ажалай бригаданууд Цагаан-Усанай МТС-эй механизаторнуудтай хамта эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилжэ, һайн ургаса абаба.

Энэ колхоз элбэг баян ургасаяа саг соонь хуряагаад, гүрэнтээ үни тоосоо.

Мүн 1600 центнер үрэһэнэй тариан сэбэрлэгдэжэ, амбаарта оруулагдаа.

Мүнөө тус бригадануудай 40 гаран хүн үлэһэн таряагаа сэбэрлэжэ байнхай. Колхозой шофёрнууд Иванов, Доржиев оройдоо һаатан һамшангүй, эршэмтэй габшагайгаар ажаллан, нилээд ехэ таряа зөөжэ байна.

Таряа тушаалга, үрэһэ хаалгаяа дүүргэһэнэй удаа колхозой правлени ажалта үдэртэ авансаар таряа хубаажа эхилбэ. Колхозой түрүү дархан нүхэр Цыденжапов 33 пүүд, хонишон Иванов 32 пүүд, үхэршэн Бадмаев 30 пүүд таряа авансаар абаа.

Д. Цыремпилов.

Республикын колхозууд болон совхозуудта үрэһэ хаалгын ябаса тухай

1957 оной октябриин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Ороohото культура	Хартаабха	Аймагууд	Ороohото культура	Хартаабха
Байкало-Кударын	95,8	66,0	Курумканай	54,2	55,0
Түнхэнэй	91,3	81,4	Баргажанай	51,3	70,0
Бичурын	89,8	60,0	Иволгын	50,0	56,1
Тарбагатайн	86,0	59,2	Сэлэнгын	34,3	55,3
Хэжэнгын	86,0	26,2	Закаменай	31,6	52,3
Хориин	78,0	16,8	Баунтын	—	—
Яруунын	77,7	13,6	Ахын	—	—
Прибайкальска	76,2	74,0	Хойто-Байгалай	—	—
Ториин	75,4	40,8	**Совхозууд:**		
Мухаршэбэрэй	69,8	51,3	«Эрдэм»	94,2	28,0
Зэдын	68,8	32,5	Яруунын	93,7	60,0
Кабанскын	64,8	51,1	Кяхтын	91,9	88,0
Заиграйн	63,2	41,5	Бичурын	84,3	53,3
Кударын	63,1	86,1	Боргойн	79,9	40,6
Кяхтын	58,7	82,4	Хориин	58,2	22,8
			Сэлэнгын	12,4	—

Хүдэлмэреэ һайжаруулхаар болоо

Курумканда гансахан промкомбинадһаа бэшэ предприяти үгы юм. Тус промкомбинат оёдолой, сабхи оёхо, мебель хэхэ цехүүдтэй, мүн хирпиисэ хэдэг, извёстко галдадаг, барилгын модо хюрөөдэдэг байна. Тиин тус предприяти аймагай ажалшадые, эмхи зургаануудые, колхозууд болон МТС-ые барилгын эдэ бүгэдэ материалаар, гоё һайхан мебелеэр хангаха ехэхэн уялгатай.

Мүнөө аймаг дотор хаа хаанагүй шэнэ барилга—малай байранууд, гэрнүүд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангууд, ГЭС гэхэ мэтэ олоор баригдажа байна. Тиимэһээ эдэ барилгануудта хирпиисэ, извёстко, хюрөөдэгдэһэн модон гэхэ мэтэнүүд ехээр хэрэглэгдэнэ. Мүнөө үедэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хаа хаанагүй ябуулагдажа байхада барилгын эдэ материалнуудай хэрэгсэлынь бүришье ехэ болонхой.

Гэбэшье, Курумканай промкомбинат урдаа табигдаһан эдэ зорилгонуудаа муугаар дүүргэжэ байна.

—Мебель хэхэ, барилгын материал гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди,—гээд, тус предприятиин хүтэлбэрилэгшэд һанаа амархан һууһан зандаа. Теэд үнэн дээрээ үйлэдбэридэнь дутагдал яһала олон.

Үнгэрэгшэ зун тус предприяти 250 мянган хирпиисэ, 100 тонно извёстко гаргаха түсэбтэй байгаа. Энэнь аймаг доторхи хэрэгсэлые гүйсэд хангахагүй байна. Гэбэшье, промкомбинат мүнөө энэшье түсэбөө холо дүүргээгүй. Тиимэһээ малай байранууд, складууд, малшадай гэрнүүд сагаадагдангүй байна. Хирпиисэ болон извёсткоор илангаяа аймагай эмхи зургаанууд муугаар хангагдана. Эдэ материалнуудай үгы дээрэһээ аймпотребсоюз ажалшадай хэрэгсэлые хүсэд хангантагүй. Теэд промкомбинадай үйлэдбэриие даагша нүхэр Оскорбин хамар дороо ганса тоонуудые хараад һууxаһаа бэшэ, ондоо юумэндэ һанаагаа зобоногүй.

Промкомбинадай мебель хэдэг мастерской бүришье муугаар хүдэлмэрилнэ. Бүтээгдэһэн стол болон бусад хэрэгсэл муу шанартай, заримдаа худалдаанда гаргаагүй байжа эбдэржэ хэбтэдэг. Мүнөө худалдаа наймаанда мебель гаргагданагүй.

Энэ комбинадай гаргаһан продукциин өөрынь үнэ химдаруулагданагүй. Теэд промкомбинадай хүтэлбэрилэгшэд гаргаһан продукциингаа шанарые һайжаруулха, үнэ сэнгыень химдаруулхын түлөө тэмсэнэгүй. Ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилгаар мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Модо хюрөөдэдэг универсальна хоёр станок 1952 онһоо хойшо жэбэржэ, һандаржа хэбтэнэ. Мүн пилорамануудынь дүүрэн хүсөөрөө хэрэглэгдэнэгүй, нэгэниинь ехэнхидээ миин байдаг.

—Предприятимнай хүдэлмэришэдөөр, автотранспортаар гүйсэд хангагдаагүй. Тиимэһээ мебель хэхэ, барилгын материал гаргаха түсэбөө дүүргэнэгүйбди, — гэжэ нүхэр Оскорбин урдаа шалтагаан баридаг юм. Энэнь тиимэ бэшэ. Эндэ хүнэй байха байрын дутуу, муу байһан дээрэһээ хүдэлмэришэд саг үргэлжэ һэлгэгдэжэ байдаг, һайн мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд удаан хүдэлмэрилэнгүй, ябашадаг байна. Мүн автотранспортнь тон муугаар ашаглагдана. Эндэ 3 автомашина бии. Хэрбээ тэдэниие дүүрэн хүсөөрнь ашаглабал, тус предприяти юугээршье дутахагүй байгаа. Теэд эндэ шофёрнуудынь журамгүй байжа, автомашинануудаа эбдээд, тэдэнээ заһабарилаабди гэжэ ехэнхи сагаа барана.

Ажалшадай үдэр бүри дээшэлжэ байһан эрилтые хангалгада нютагай промышленность ехэхэн үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Теэд Курумканай промкомбинадай иимэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байхань саашадаа таарамжагүй байна. Тус предприятиин хүдэлмэриие һайжаруулхын тула хэмжээ абахаар болоо.

О. Раднаев, манай корр.

ХИЛЫН САДАНҺАА

Арадай демократиин оронууд Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй һайндэртэ бэлэдхэнэ

ХИТАД

ПЕКИН, октябриин 16. (ТАСС). Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэн, Хитадай газетэнүүд Советскэ Союзаар ябажа ерэһэн Хитадай нийтын болон политическа ажал-ябуулагшадай статьянуудые, граждан дайнай үедэ болон хойшодоошье совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэлдэ хитад зоной хабаадаһан тухай материалнуудые, 40 жэлэй ойн һайндэртэ Советскэ Союзда яажа бэлэдхэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүдые үдэр бүри толилно.

Октябриин 16-да «Жэньминьжибао» газетэ өөрынгөө корреспондент Дай Фэн гэгшын статья толилоо. Элитэ мэдээжэ революционер, советскэ гүрэнине байгуулагшадай нэгэн болохо Я. М. Свердловые хараһан тухайгаа Дай Фэн статья соогоо хөөрэнэ. Нёдондо жэлдэ хоёр һарын туршада Советскэ Союзда айлшалһан тухайгаа Хитадай демократическа лигиин ЦК-гэй гэшүүн Цянь Цзя-цзюй мүн лэ энэ газетын хуудаһанда статья толилоо.

«Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ой» гэһэн ном һаяар хэблэгдэжэ гарахань гэжэ «Жэньминьжибао» мэдээсэнэ. Октябриин революциин уласхоорондын ехэ удхашанар тухай, социализм байгуулхадаа, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалые хамгаалан сахихадаа Советскэ Союзай туйлаһан амжалта тухай, Советскэ Союзай дүй дүршэлые Хитадта шудалан хэрэглэхэ гээшэ айхабтар ехэ удхашанартай байһан тухайнь, мүн бүхы дэлхэйн пролетариадые нэгэдүүлэн жагсааха, Советскэ Союз түрүүтэй социализмын лагериин нэгэдэлые бэхижүүлхэ, Хитад Советскэ Союз хоёрой нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан тухайнь энэ ном соо хэлэгдэнэ.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, октябриин 15. (ТАСС). Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин болохоёо байгаа 40 жэлэй ойе болгар арад үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Энэ алдарта ойдо зорюулагдаһан суглаанууд, лекци болон вечернүүд бүхы орон дотор үнгэргэгдэнэ, выставкэнүүд нээгдэнэ.

«Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин Болгарида үзүүлһэн нүлөөн тухай» гэһэн лекцие профессор Христо Христов октябриин 14-дэ Софида уншаа.

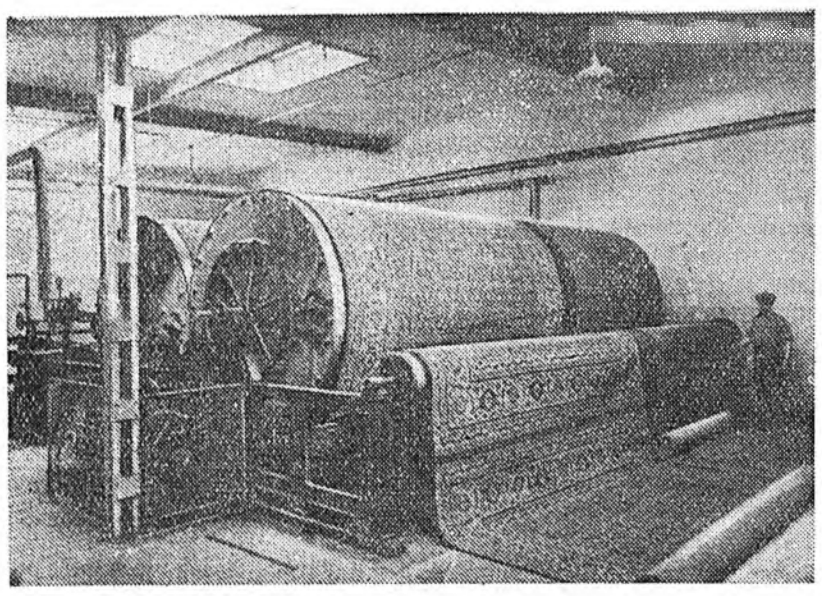
Октябриин 40 жэлэй алдарта ойдо зорюулан олон ном, брошюра болон суглуулбаринууд Болгарида хэблэгдэхэ. Тэрэ тоодо: «Агууехэ Октябриин социалистическэ революци тухай В. И. Ленинэй бэшэһэн статьянуудай» суглуулбари, «Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин (1917—1957 он) 40 жэлэй ой тушаа» гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй пропаганда болон агитациин таһагай ба КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын Институдай зохёон бэшэһэн тезисүүдтэй брошюра, «Агууехэ Октябриин социалистическэ революци тухай Димитр Благоевой, Георгий Димитровэй болон Василь Коларовай бэшэһэн статьянууд» гэһэн ном болон бусад номууд хэблэгдэхэ байна.

КНДР

ПХЕНЬЯН, октябриин 15. (ТАСС). КНДР-эй ажалшад Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе баяртайгаар ёһолон тэмдэглэхэеэ бэлэдхэжэ байна.

Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ой тухай, социалистическэ лагериин оронуудай арадуудай холбоо харилсаан тухай, КНДР болон Советскэ Союзай хоорондын таһаршагүй хани барисаан тухай хөөрэлдөөнүүд болон лекцинүүд промышленна предприятинуудта, хүдөө ажахын болон загаһа агнуурилгын кооперативуудта, дээдэ, дунда һургуулинуудта үнгэргэгдэнэ. Мүн энэ ойдо зорюулагдаһан фото-выставкэнүүд Пхеньянда, провинциальна болон уезднэ центрнүүдтэ эмхидхэгдээ. Октябриин революциин болон граждан дайнай агууехэ үдэрнүүд тухай уранһайханай советскэ кинофильмнүүд орсной экрануудта харуулагдана.

Алдарта ойн хүндэлэлдэ республика дотор улам үргэнөөр мүрысөөн дэлгэрнэ. Пхеньянай промышленна предприятинуудай, химическэ үтэгжүүлгэ гаргадаг Хынамска комбинадай, Понгунска химическэ заводой, металлургическа болон машина бүтээлгын заводуудай, шахтануудай, руднигуудай болон предприятинуудай амжалта туйлаһан тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд толилно. Мүн зарим предприятинууд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ байна.

Венгриин Арадай Республика. Ковернуудые нэхэдэг Шопрондохи фабрикада персидскэдэл адли ковернууд нэхэгдэнэ. Эгээл һайн шанартай материалаар, тэрэ тоодо нэгэдэхи сортын нейлоново утаһаар ковернууд нэхэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын цехүүдэй нэгэндэ.

Венгриин телеграфна агентствын фото.

Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые дүүргэгшын мэдүүлгэ

ДАМАСК, октябриин 16. (ТАСС). Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые саг зуура дүүргэгшэ Халиль Каллаяс гэгшэ октябриин 15-да гадаадын хэдэн гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо СССР-эй, США-гэй, КНР-эй болон Индиин дипломатическа түлөөлэгшэдые урижа уулзаад, Сириин хилэ шадар Турциин сэрэгэй улам олоор асарагдажа байһан тухай мэдээсэбэ. Сэрэгэй һургуули хэхэеэ эндэ тэдэнние асарнабди гэжэ Турциин засагаархид мэдүүлнэ. Теэд юрэ сэрэгэй һургуули хэхэдээ, иимэ ехэ сэрэг суглуулагдадаггүй байһаниинь мэдээжэ гэжэ Каллаяс хэлээ.

Сириин хилэ шадар Турциин сэрэгэй суглуулагдажа байһан ушар Дунда Зүүн зүгэй энхэ тайбан байдалда айхабтар ехэ аюултай гэжэ Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые саг зуура дүүргэгшэ мэдүүлбэ.

Турциин сэрэг Сири СССР хоёрой хилэдэ дүтүүр һургуули хэнэ

ПАРИЖ, октябриин 16. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг өөрынгөө тусхай корреспондент Марсель Нидерганг гэдэгэй мэдээсэлые «Франс-Суар» газетэ толилоо. «Сиритэй улам муу харилсаатай боложо байһан дээрэһээ энэ намар Турциин сэрэгэй ехэ һургуули үнгэргэхэ» гэжэ Турциин правительствын шиидхэһэн тухай тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

«Тон шэнэ буу зэбсэгээр зэбсэглэгдэһэн хахад миллион хүн ородой, мүн илангаяа Сириин хилые зубшуулан ехэ һургуули хэжэ байна» — гэжэ Нидерганг бэшэнэ.

Сэрэгэй энэ һургуули тухай хэблэлдэ юушье хэлэгдэнэгүй. Запаста байһан техническэ мэргэжэлтэд дахин һөөргөө армида татагданхай. Хилэ шадарай зарим нютагуудта табилгагүйгөөр орохо ябадал хоригдоо.

«Һүүлэй арбан жэлэй туршада түрүүшынхеэ Турциин сэрэгэй ехэнхи хубинь иимэ һургуули хэжэ байна. Эхин түрүүн энэ һургуулиие оройдоол хоёр нэделиин туршада үнгэргэжэ дүүргэхэ гэжэ хараалагдаһан байгаа»—гэжэ корреспондент онсолон тэмдэглэнэ.

Дайнда бэлэдхэгшэдые араб арадууд шоо үзэжэ, шобто харана

БЕЙРУТ, октябриин 16. (ТАСС). «Сириин хилэ дээрэ Турциин зэбсэгтэ хүсые айхабтар ехээр асаржа байһан ушар» Сири, Ливан болон бусад араб оронуудые урдынхидаал адли Турциин мэдэлдээ дахин оруулха гэжэ байһыень гэршэлэн харуулна гэжэ Ливанай «Телеграф» газетэ бэшэнэ. Гэбэшье, бэеэ даанхай байдалтай болоһон араб арадууд эрхэ сүлөөгөө хэзээшье алдахагүй. Турциин эзэмдэжэ байхада, манай оронууд ямар ехэ хашаланта, зоболонто байдалда ороо һэм гэжэ бидэнэр хэзээшье мартахагүйбди. Дайешье, дай үүдхэгшэдыешье бидэнэр шоо үзэжэ, шобто харанабди гэжэ статья соо хэлэгдэнэ.

Баруун Германиин армида хүбүүд татагдана

БОНН, октябриин 16. (ТАСС). Баруун Германиин армида 10500 хүбүүд татагдаба гэжэ ФРГ-гэй хэблэл мэдээсээ. 1958 оной апрелиин 1 болотор үшөө 40 мянган хүн Бундесвертэ татагдаха байна.

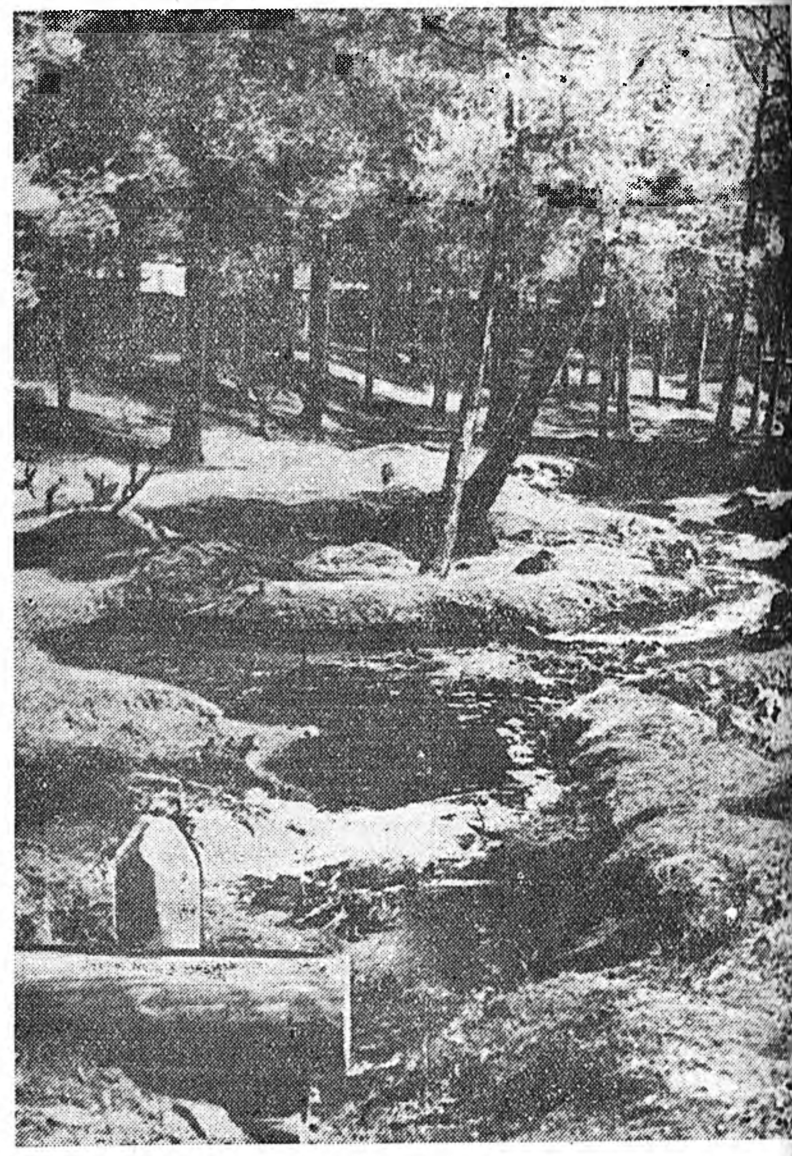
Тобшо мэдээсэлнүүд

✦Египедтэ эгээ түрүүшын эрдэм ухаанай выставкэ Каирта нээгдээ. Наука болон техникын элдэб һалбаринуудта Египедэй республикын туйлаһан амжалтанууд тухай энэ выставкэ хөөрэнэ. Египедтэ эрдэм ухаанай хүгжэжэ байһан тухай, ороной промышленностьда болон хүдөө ажахыда мүнөө үеын наука, техникын туйлалтануудай хэрэглэгдэдэг байһан тухай выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүд гэршэлэн харуулна. Хүдөө ажахыда болон промышленностьда наранай элшэнүүдэй хүсые хэрэглэхэ талаар Египедтэ бүтээгдэһэн аппарадууд выставкэдэ харуулагдана. Атомна энергиие ажал хүдэлмэридэ хэрэглэхэ талаар Египедэй эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтанууд мүн лэ эндэ харуулагдана.

✦Германска Демократическа Республикын парламентнуудай хоорондын группын уряалаар Японой социалистическэ партиһаа парламентда байдаг депутадуудай делегаци Берлин ерээ. Японой премьер-министр урдань байһан Тэцу Катаяма энэ делегациие толгойлно. Япон болон социалистическэ оронуудай хоорондо хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэжэ, энээгээрээ эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй хэрэгые дэмжэхэ зорилгоор манай делегаци социалистическэ лагериин оронуудаар айлшалжа ябана гэжэ аэродром дээрэ үгэ хэлэһэн Катаяма онсолон тэмдэглээ.

✦ Буд нэхэгшэд, металлургнууд, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, арһа элдэгшэд болон гуталшад октябриин 15-да Сан-Паулода (Бразили) бүгэдэнийтын забастовко соносхобо. Эрэгтэй, эмэгтэй 400 мянган хүдэлмэрилэгшэдые нэгэдүүлдэг 5 профсоюз энэ забастовко соносхоо юм. Салин хүлһыемнай дээшэлүүлэгты, эгээл шухала хэрэгтэй эд бараанай, эдеэ хоолой сэнгыень доошолуулагты гэһэн эрилтэ тэдэнэр табина.

✦ Сириин хилэ дээрэ Турциин сэрэгэй сугларжа байһан тухай асуудалые ООН-эй үзэмжэдэ яажа табихаб гэжэ Сириин правительствын бодомжолжо байһан тухайнь Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тусхай түлөөлэгшэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ.

ДЭЭДЭ ОНГОСТОЙДО. В. Хомутниковай фотоэтюд.

Б. МУНГОНОВ

Шуумар горхон

Намарай ольбон ойртожо,
Наранай элшэ һуларна.
Сагаан талаар орьёлжо,
Саһан орожо бударна.

Хүүеэ һалхяар уухилһан
Хүйтэн үбэл наашална.

Шулуун хадаһаа урдаһан
Шуумар горхон яарана—

Шуурган дошхон хүйтэнэй
Шууяа татан намнааш һаа,
Холынгоо ехэ далайда
Хүрэхэл байха яагааш һаа.

Һонирхолтой вечер

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой клуб соо һаяхан хүн зон олон сугларжа, граждан дайнда хабаадагшадтай уулзаба. Колхозой түрүүлэгшэ Л. И. Матвеев «Совет засаг тогтоохын, колхоз байгуулхын ба бэхижүүлхын түлөө тосхоной ажалшадай хэһэн тэмсэл» гэһэн элидхэл хээ. Совет засагай түлөө тэмсэһэн шэнэ Бэрээнэй партизануудай алдарта хэрэгүүд тухай, үнгэрһэн 40 жэл соо тосхоной ажалшадай байдалые, соёл культурые хүгжөөхын тула тэдэнэй гаргаһан габьяа тухайда элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

Тэрэнэй удаа партизануудай дэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан нүхэд С. И. Жерлов, К. М. Афанасьев, Е. Шурыгин ба бусад үгэ хэлээ. Совет засаг тогтоохо ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэһэн тухайгаа хөөрэбэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ туһа нэмэри ехээр хэхыень луу үетэниие уряалба. Суглаанда хабаадагшад урдын партизануудай хэлэһэн үгэнүүдые маша ехээр һонирхон шагнаа. Удаань «Совет засагай түлөө» гэһэн кино харуулагдаба.

А. Шергин

Хүдэлдэг сагаалса буудалгын мүрысөөн

Хүдэлдэг сагаалса буудалгаар мүрысөөн боложо үнгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ 7 команда, 24 мэргэн буудагшад хабаадалсажа, түрүү һууриин түлөө тэмсээ. Хиидэжэ ябаһан 15 сагаалса нэгэ нэгээр ба нэгэ доро 2—2 сагаалса буудалгаар мүрысөөн үнгэргэгдөө.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор «Урожай» бүлгэмэй мэргэн буудагшад эрхим амжалта туйлаба. Тус бүлгэмэй гэшүүн А. Шипигусев удаа дараалан өөдэнь шэдэгдэһэн 15 табагуудай 12-ыень, И. Кузнецов 15-һаа 11-ыень тудаһан байна. А. Танцырев («Буревестник») 15-һаа 10-ыень тудаа.

Хиидэжэ ябаһан 2-2 сагаалсагэ доро буудалгаар А. Шипигусев («Урожай»), Посельский, Гу... («Строитель») гэгшэд шалгараа.

Хоёр янзын мүрысөөндэ 38 очкотой болоһон «Урожай» бүлгэмэй команда түрүү һуури эзэлээд, физкультура ба спортын республиканска комитедэй дамжуулгын шагнал хүртэбэ. «Буревестник» бүлгэмэй команда—хоёрдохи, «Строитель» бүлгэмэй 1-дэхи команда—гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Н. Иванов.

КОЛХОЗНО ТОСХОНОЙ ШЭНЭ ҺУУДАЛ

Баян Борьсогой энхэ үргэн талын хоймор... Агалаг Үндэр Бүрин уулын зүүн һуга... Эндэ ажалша малша, ангууша буряадай алдаршуулһан эгээн һайхан нэрэтэй Инзагата нютаг оршоно.

Инзагатын элдин хонгор талын дунда Зэдын аймагай «Эрдэм» колхоз һуурижанхай. Тэрэ колхоз жэл сагай үнгэрхэ тума нийтынгээ ажахые үргэдхэн хүгжөөһөөр, аймаг доторoo томо, баян колхозуудай нэгэниинь болонхой.

Урдань таруу байдалтай, ядуу һуудалтай байһан Инзагата, Жаргаланта, Худага голнуудай болон бусад нютагай үгытэй, дунда шадалтаниие хамтаруулһан хэдэн жэжэ артельнүүд 1937—1938 онуудай үедэ нэгэдэжэ, томохон ажахы болоһон байгаа. Тиихэдээ алад холынгоо энхэ жаргал, хэтынгээ түбхин һуудал шэлэжэ тэдэ нютагуудай зон Инзагатада центр һууринаа тогтоогоо һэн гэхэ.

Арба табан айлтай байһан Инзагата нютаг томохон тосхон болоо. Тэрэ тосхоной хоёр ута гудамжаар шэнэ, гоё гэрнүүд зэлэ татан жэрылдэнэ. Тэндэ заһагдаагүй, хуушан, муу гэртэй айлайхи үгы шахуу болоо. Колхознигуудай зариманиинь шэнэ гэр бариашьегүй һаа, хуушан гэрнүүдээ шэнэдхэн, оёортонь модо оруулна, оройлно, рама сонхоёо шэнэлнэ, ставни хэнэ, залгалаа шэнэ таһалга нэмээнэ. Газаа гэртэхиеэ өөдэнь татаа, шэнэдхээгүй айлайхниие энэ колхоздо харахагүйт. Инзагата тосхоной гудамжануудта жэл бухэндэ шэнэ гэрнүүд олоороо нэмэнэ. Гансахан энэ жэлдэ 40-өөд айл шэнэ гэр барьяа.

Колхозойнь правлени, партийна организаци тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо асуудалдаа һаналаа ехээр табина.

—Барилга хээл һаа, нэгэ тээшэнь, үни удаан байхаар, бата бэхеэр, гоё һайханаар бүтээхэ хэрэгтэй,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мурхонов мэдүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье колхозой бүтээһэн үйлэдбэриин, культурна ажаһуудалай шэнэ барилгануудые харахада, нээрээл тиимээр бодхоогдоһон байна.

«Эрдэм» колхоз энэ жэлдэ правлениин шэнэ байшан барьяа. Тэрэнь тосхоной шэмэг болонхой. Тэрээнь соонь библиотекэ, айлшадые оруулха таһалга (гостиница), столово, парткабинет, колхозой мэргэжэлтэдэй хүдэлмэрилхэ таһаг, түрүүлэгшын, бухгалтериин таһагууд, мүн суглаа хэхэ зал гэхэ мэтэ бии.

Таатай зохидоор баригдаһан хуушан клубай харалгын залай дэргэдэ колхозой правлени, библиотекэ гэхэ мэтэ хүдэлмэрилнэ.

— Шэнэ правленидээ ороходоттнай, клубайтнай эдэ олон таһалганууд соо юун орохо юм,—гэхэдэ:

— Клубые даагшын таһаг, репетициин (бэлэдхэлэй), кружогуудай таһалганууд гэхэ мэтэ байха юм,— гэжэ нүхэр Мурхонов хөөрэнэ.

«Эрдэм» колхозой центр электрын гэрэлээр яларна. Колхозой гэшүүд үдэр бүри холын городуудһаа —Москваһаа, Улан-Удэһээ, мүн бусад газарнуудһаа шэнэ һонинуудые дуулана.

Колхозой ажахын олзо доход жэл ерэхэ бүри нэмэнэ. Хэрбээ 1954 ондо колхозой мүнгэн олзонь 705 мянган түхэриг болоһон байгаа һаа, энэ жэлдэ 2 миллион түхэриг болохоор багсаагдана. Олзо доходой ехэнхи хубинь малажалһаа абтана. Жэшээлхэдэ, гансахан нооһо тушаалгаһаа 900 мянган түхэриг оруулагдаа.

Артелиин баялигай арьбадаха тудам колхознигуудай ажалта үдэртэ ехэ юумэн хубаагдана.

Баян, шанга шадалтайгаар ажаһуудаг болоһон артелиин гэшүүд уужам, һаруул, ехэ гэрнүүдые барихатайгаа хамта, культурнаар ажаһуухые хүсэдэг болоо. Тэдэнэрэй гэр бүхэндэ гоё гоё хэрэгсэлнүүд табигданхай.

— Комод, гардероб, буфет, стол, стул, гоё орон, радиоприемник, патефон, часы, мүн элдэб машинануудые абана. Эртээр 20-ёод диванай ерэхэдэ хубаари хүртөөгүй һэн,— гэжэ «Эрдэм» колхозойхид хөөрэлдэнэ.

Хонин бүриһөө 2 килограмм 700 грамм нооһо хайшалһан хонишон Цынгэ Гомбоевтон мүнөө жэл табан ханатай шэнэ гэр барихаһаа гадна, мотоцикл, гарай алтан часы гэхэ мэтые абаа. Тиихэдэ колхозой 2-дугаар комплексно бригадын бригадир Норбо Доржиевтан диван, оёдолой машина, мотоцикл, хубсаһа хунар олоор абаа. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа олон байха.

— Колхозойнгоо тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар саашадаа ямар хүдэлмэри хэгдэхэ гээшэб?—гэһэн асуудалда:

— Хамагай түрүүндэ стадион, хүүгэдэй ясли, нарайлалгын таһагтай медицинскэ пункт, бани, тоһоной заводой сепараторна пункт, гараж болон бусадые бариха байнабди. Сепараторна пункт барюулха тухай ябадал хэжэ, мүнгэ табюулха болооб. Тэрэниие өөһэдынгөө хүсөөр бодхоохо байнабди. Гадна, аймагай гэгээрэлэй таһаг, аймпотребсоюз гэхэ зэргын газарнууд шэнэ һургуули, магазин бариха асуудалые анхаралдаа абанагүй. Тэдэнэй гэрнүүд хуушаржа, тосхоной шэнжэ түхэл гутааха зэргэтэй болоод байна,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Бата Лубсанович Мурхонов хэлэнэ.

Нээрээшье тиимэ. Колхознигуудай шэнэ, томо гэрнүүдые олоор барихадань тэдэ эмхи зургаануудай гэр байранууд үзэмжэ муутайгаар харагдана.

Инзагатын колхознигуудай һуудаг шэнэ тосхон иигэжэ шэнэ түхэлтэй боложо байна.

Н. Цыбенов,
Д. Цыремпилов.

ОКТЯБРЬ

(Фенологой тэмдэглэл)

Октябрь—намарай һүүл һара гээшэ. Энэ үедэ намарай наруули үдэрнүүд хүйтэн үдэрнүүдээр һэлгэгдэжэ, тала дайда хюрууда хушагдана. Заримдаа игаабари үдэрнүүд болодогшье һаа, ехэнхидээ бүрхэжэ, саһан, саһатай бороо шэдэрнэ. Үндэр хада уулаар байрын саһан ороно. Модоной набша намаа хагдаран унана. Шэнэһэнэй шэлбэһэн шарлашана. Үхэр нюдэнэй, зарим жэмэсүүдэй набша намаа хүйтэндэ улайжа соохорлоно.

Октябрь һарын түрүүшын хахадта яһала дулаан үдэрнүүд байдаг. Заримдаа 10—20 градус дулаан болоходо, эрбээхэй, илааһа, шаршаагай һүлдэгүйхэнөөр ниидэхэнь харагдаха. Октябриин түрүүшын 10 хоногто һүүлшын бүлэг хун шубууд, галуу, нугаһад огторгойгоор хушууран ниидэжэ, холын дулаанай орон худар зорино.

Соохор хирээнүүд урагшална. Тэдэ монголой губи талада үбэлжэдэг юм.

Хүхэ буха, улаан залаата гэхэ мэтын шубууд үбэлжэхэеэ манай иишэ ерэнэ. Ой тайгада байралдаг торхируу, хура ба хүдүү тариянай полидо ерэжэ, гээгдэһэн ороохо, залаа түүнэ. Энэ һарын тэн багаар жэрхэ зумбараа үшөө ябаһаар байха. Эдэ амитадай олонхинь эшээндэ оронхой.

Буга, хандагай ороонной үе дүүрэжэ, ан гүрөөл хөөбэрэн урганa, шандаганай нооһон сайжа эхилнэ. Шоно ан гүрөөлэй хойноһоо агнажа һаар ябабашье, хүнэй байра тосхонуудта дүтэлжэ, заримдаа мал адуунда добтолон ороно. Баабгай эшээндээ орожо, бүхэ гэгшээр унташана. Октябрь һарада оомоли түрүүһөө хаяхаяа гол горхонуудые үгсэнэ.

Хүйтэн боложо захалаа, удангүй намар үнгэрхэнь.

И. Котов.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00558. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5704.